

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Rudolphi Goclenii Exercitationes et disputationes ethicae & politicae

Goclenius, Rudolph

Marpurgi Cattorum, 1601

XXXV. An appetitus sensitivus seu vis cupiens & irascens sit rationalis per participationem?

[urn:nbn:de:bsz:31-109121](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109121)

cata, errores, culpæ? Respondet Scalig. Anima implicita corpori per hujus administras partes recipit impressiones: Fit ergo tum talis, quales illæ sunt. Ita in tenebris pavitant melancholici, quia spiritus atri fiunt, non anima. Fit igitur interdum anima alia à seipſa, sed accidente, non substantiâ.

XXXV.

An appetitus sensitivus seu vis cupiens & irascens sit rationalis per participationem?

Affirmatur.

ARISTOTELES sicut in anima constituit partem rationalem per essentiã, nempe intellectum & voluntatem: Et partem rationalem per participationem, nempe appetitum sensitivum: Sic duplicem hinc facit virtutem: Intelligentiæ & Moris. Sed quomodo appetitus *αιδητικός* participativè sit rationalis, non ab re quæritur, cum non habeat cognitionem *λογικὴν*. Tenendum igitur dici rationalem per participationem, quia potest non repugnare rationi ducti: potest operari ut ratio dicat: potest per naturã suam obedire rationi, ut filius patri, potest dirigi ratione ut regulã aliqua. Ideoque similiter rationi operari videtur. Ac ne facultas hæc à ratione regi potest: Sic actiones ejus sunt spontaneæ & voluntariæ *αἰσ*: Quia possunt coerceri, & exercitio reprimi aut relaxari.

Utrum

XXXVI.

Utrum incontinens agat ignorans an imprudens?

Posteriori affirmatur.

ARISTOTELES 7. Eth. disputans de Incontinentia, discessionem facit à Platone in persona Socratis dicente, Incontinentem non agere scientem, sed ignorantem. Argumentum Aristotelis sumtum est ab experientiz testimonio. Videmus adulteros & ebrios agere quod sciunt esse malum acturpe. Non igitur omnis incontinens est ignorans, sed sciens, etsi secundum scientiam non agat. Socratis verò ratio hæc est: Scientia est fortissimum quiddam in homine. Fortissimum autem à debilliori seu infirmiore non vincitur. Concupiscentia autem est infirmior quàm scientia: Ergò incontinens non est sciens, seu non agit contra scientiam. Verùm animadvertendum est, Platonem seu Socratem, cum dicit, incontinentem non esse scientem, non accipere scientem absolutè, sed pro prudente. Sic Plato, de leg. imprudentiam appellat ignorantiam, prudentiam verò scientiam non quamcunque, sed διακριτικὴν ἀγαθῶ καὶ κακῶ, id est, discernentem bonum & malum. Incontinens igitur non est prudens, quia non vivit ex rectæ rationis præscripto: non agit, quod hæc dicit, sed ab ea exorbitas

V 4

appe-

appetitum ut gubernatorem & magistrū vel monitorem sequitur. At inquit fortasse: Incontinens propriè dicitur non sciens agere hoc sensu, quòd depravatam & corruptum iudicium habeat. Respon. Id negandum est. Convenit enim intemperanti non incontinenti. Intemperans corrupto iudicio est præditus: existimat enim voluptates ipsas immoderatas esse persequendas. Incontines verò integro & sano quodammodo (quā minus libero) præditus est iudicio. Scit enim voluptates istas non esse persequendas, & tamen à vehemēti cupiditate vincitur. Sciens igitur est habitu, non actu, & ejus scientia est ligata, non soluta, penè ut in dormiente vel ebrio: Hic ut non agit secundum scientiam, sed agitur calore vini: sic *ἀκρατής* incontinens non agit ex sciētia, sed ex motu *πῶδες* vehementis.

Vehemens
πῶδες
ita ligat iudicium & scientiam incontinentis, ut calor vini iudicium ebrii.

XXXVII.

An omnia pravus seu vitiosus operetur ignorans?

ARISTOTELES, distinguens inter agere ignorantē, & ex ignorantia, vult, non omnem quidē malum operari ex ignorantia: sed omnem malum operari ignorantem. Verum posterius non ita simpliciter affirmaverim. Omnes quidem mali seu pravi operantur ignorantes *πῶ*, id est, quatenus videntur iudicio esse non satis integro; quia iudicant

